כד: שבועות שתים פרק שלישי שבועות

ומאן דפטר דלית ליה איסור כולל כי אמר איסור מוסיף בו'. לאו אדר' שמעון קאי דשמעינן ליה בהדיא לרבי שמעון דלית ליה איסור מוסיף כפ' ד' אחים (יבמות דף לב. ושם) גבי נשא חי וחמ"כ נשא מת דקאמר רבי שמעון אינו חייב אלא משום לחות אשה בלבד ולא חייל עליה איסור אשה את אע"ג דאיתוסף בה איסור לגבי שאר אחין אלא משאר תנאי קאי דלית להו איסור כולל ולית להו איסור מוסיף כגון ר' יוסי בפ' ד' אחין (שם) דקאמר אשה אים ועשיות תמותו נידון באשה אים ואמר דמודה באיסור מוסיף: **יש** אוכל אביל' אחת כו'. פי' בקונטו' דמוקדשין הוי איסור כולל דמיגו דחייל אבשר חייל נמי אחלב והדאמר בפ' אמרו לו (כריתות דף יד.) מקדשה מיגו דאיתוסף בה איסור הנאה איתוסף בה איסור לגבי אכילת חלב התם נמי איסור כולל הוא ולא קרי ליה מוסיף אלא משום שהוא חמור על קל: **אם** היתה שבת והוציאו בפיו חייב.

פירש בקונטרס משום הוצאת שבת אבל משום הוצאת יום"כ לא דקסבר אין עירוב והוצאה ליום"כ ואין גרמה בכריתות (שם) מסיק הא דרפסים בדומה היא וחייב משום הוצאת שתיהן ונקט שבת לאפוקי איסוריה: **אמרו** לו אינו מן השם. ור' מאיר חשיב ליה בהדי אכילת משום דבליעתו זו היא הנאתו דאמרינן (שבת דף פ.) כתב כ' אותיות כשהוא מהלך חייב כתיבתן זו היא הנאתן: **שלא** אוכל תמרים וחלב. מפר"ת דאתיא בלאו והן דמשמע נמי אבל שעל גבי הקיבה או של חיה לפי שמזכיר עמו דבר היתר אבל בלאו הכי לא משמע אלא אבל האסור עיקר החלב ותימה אמאי לא פריך נמי לר' יוחנן מהכא וי"ל משום דדלמא קסבר ר' יוחנן דאיכא שום תנא דאית ליה איסור כולל בבשר מאליו ולא בבשר מחמת עצמו אבל מדרבא משמע ליה דאין חילוק והשתא נמי ניחא דאי לאו הכי מאי קמ"ל רבא טפי מר' יוחנן ומיהו יש לומר דאיצטריך לאשמועינן תע"פ ששניהן באין מחמת עצמן: **מינו** דחייל אתמרים חייל נמי אחלב. תע"ג דמאן דאית ליה איסור כולל מודה דעל ממור לא חייל כדמפרש רבינו תם בפרק ארבעה אחים (יבמות דף לג: ד"ה אמר ר"י) גבי הבערה דלאו יצתה מ"מ חייל שבועה באיסור אבל דקיל דאיל והאיר מכללו דאמרי' בסוף פ' גיד הנשה (חולין דף קג.) התורה אמרה יבא איסור גבילה ויחול באיסור אבל: **הרי** הקדש הא בעינן שוה פרוטה. המ"ל הא אוקימנא בבכור כדמשני לעיל: **והרי** אשם דודונו לאו. פי' בקונטרס דמוחר לא יאכל כי קדש הם לא נפקא דההוא בקדשים הנאכלין לבהנים כתיב וכל שם בו היתר לבהנים אין בו מעילה וכן משמע בפרק בתרא דמכות (דף יח.) דפריך וילקי נמי משום חזר לא יאכל כי קדש הם ומשני ה"מ היכא דחזי לבהנים הכא לא חזי לבהנים וקשה דבכריתות (דף ד.) מוקמינן חזר לא יאכל כי קדש הם בחלב המוקדשין דקאמר התם האוכל חלב המוקדשין נוקה כ' משום חזר לא יאכל כי קדש הם וחלב לא חזי לבהנים מיהו י"ל דאע"ג דחלב לא חזי לבהנים מ"מ קרינן בהאי קרבן וחלבו אותם אשר כופר בהם דהייטו בשר ולא אחת למעוטי אלא כשאוכל בשר חטאת ואשם לפני זריקת דמים דלא קרינן ביה ואכלו והשתא מ"ל דלאו באשם מחזר לא יאכל כי קדש הם נפקא וכן משמע בפ"ק דכריתות (דף ד:) דלאו דזרות לא הוי מג"ש דתרומה גבי מ"ש חלב דאיכא תרי לאוי לאו דזרות דם נמי כו' וי"ע שם: אלא

ליה משום דיבורו שהקדישו: **שאלה**. לחכם להתיר האיסור: **והרי הקדש**. שבת ע"י נדר וכל נדרים יש להן שאלה: **בנשיא ורבי אליעזר היא כו'**. במסכת הוריות ואמרינן התם[1] לא א"ר אליעזר דקרבן קבוע עולה ויורד אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמרה בו כרת [2]בקבועה אבל בשמיעת הקול ובכטוי שפתים לא אמר: **דחיילא אאיזהו מכשיעור**. במפרש: **הרי הקדש**. אשם מעילות בא על שוה פרוטה אפילו פחות מכשיע: **הא בעינן שוה פרוטה**. והיינו שיעוריה: **מאוריה**. מקוש: **אשם**. מעילה: **דודונו לאו**. דתניא[3] הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכמים אומרים באחזרה ואמרינן מאי טעמא דרבי אמר חטא חטא מתרומה דאיכא אחזרה ומיתה בידי שמים ורבנן אמרי אמר קרא בתרומה (ויקרא כב) ומתו בו כי יחללוהו בו ולא במעילה ממיתה מעטיה אבל באחזרה קאי מג"ש דחטא חטא. ואית דילפי מוכל זר לא יאכל קדש (שם) ולאו מילתא היא דההיא בתרומה כתיב ומוחר לא יאכל כי קדש הם (שמות כט) נמי לא אתיא דהוא בקדשים הנאכלין לבהנים כתיב וכל שם בו שעת היתר לבהנים אין בו מעילה (מעילה ב.): בחטאת

חשובי אחשביה אלא הכא מי אחשביה אמר רבא מאי טעמא דמאן דאית ליה איסור כולל מידי דהוה אאיסור מוסיף ומאן דפטר דלית ליה כי אמר איסור מוסיף בחדא חתיכה בשתי חתיכות לא אמרי' ואמר רבא למאן דאית ליה איסור כולל אמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים [4]מיגו דחייל אענבים חייל נמי אתאנים פשיטא מהו דתימא איסור הבא מאליו אמרינן איסור הבא מעצמו לא אמרינן קמ"ל: מתיב רבא בריה דרבה [5]ביש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד ואלו הן טמא שאכל חלב והוא נותר מן המוקדשין ביוה"כ ר' מאיר אומר אף אם היתה שבת והוציאו [6] חייב אמרו לו אינו מן השם ואם איתא משכחת לה חמש כגון שאמר שבועה שלא אוכל תמרים וחלב מיגו דחייל אתמרים חיילא נמי אחלב כי קתני איסור הבא מאליו איסור הבא מעצמו לא קתני [7]והרי הקדש בבכור דקדושתו מרחם איבעית אימא כי קתני [8]מידי דלית ליה שאלה [9]שבועה דאית ליה שאלה לא קתני [10]הרי הקדש הא אוקמינן בבכור איבעית אימא כי קתני קרבן קבוע קרבן עולה ויורד לא קתני הרי טמא שאכל את הקדש דקרבן עולה ויורד הוא בנשיא ורבי אליעזר היא [11]דאמר נשיא מביא שעיר רב אשי אמר כי קתני מידי דחיילא כשיעור שבועה דחיילא אפחות מכשיעור לא קתני [12]הרי הקדש הא בעינן שוה פרוטה ורב אשי מאוריא אמר ר' זירא כי קתני זדונו כרת זדונו לאו לא קתני והרי אשם דזדונו לאו וקתני בחטאת

תשובי אחשביה. באכילתו וגילה על עצמו שאינו קץ בהן. לא שמעתיה כן אבל הוא עיקר בעיני. וקוגיא דעלמא גרס משכחת לה כדרבא ומפרש לה בגבלה מוסרמת ואי אפשר בה מכמה קושיות חדא דמסרמת לאו גבלה מקרינ' ואין כאן שבועת הן ועוד דרבא מאי בעי הכא הוה ליה למימר משכחת לה בגבלה מסרמת ועוד אף אבן נמי תמינא לא אתיא שפיר: **מידי דהוה אאיסור מוסיף**. דמאן דלית ליה איסור חל על איסור באיסור כולל אית ליה באיסור מוסיף כדאמרינן בנמות פרק ארבעה אחים (דף לב:) מודה רבי יוסי באיסור מוסיף. איסור כולל קרי ליה דאין איסור אחרון מוסיף על האחיתה כלום אבל מרבה הוא איסור על האדם בדברים אחרים כגון גבילה ביוה"כ דלא בא לאוסרה אלא באכילה ובאכילה כבר אסורה היא משום גבילה נמצא שלא הוסיף עליה איסור אחרון כלום אבל ריבה איסורה על האדם לאוסרו בכל אוכלין שבעולם ואמרינן מיגו דחל יוה"כ על האדם ליאסר בשאר אוכלים משום יוה"כ כולל נמי את הגבילה [13]עמה להתחייב משום יוה"כ. איסור מוסיף כשאיסור אחרון מוסיף על אחיתה עצמה דבר שלא היה בה ע"י איסור ראשון [14]ואוסר האחיתה האחרון כמה שהיתה מותרת קודם שבא איסור האחרון כגון אבל של קדש אסור לאכול משום אבל ומותר לגבוה למזבח נעשה נותר מוסיף עליו איסור למה שהיתה מותרת לו דנפסל להקרבה והכי אמרינן מתוך שחל עליה שם נותר לאוסרה על המזבח ואין איסור הראשון מעכב על ידו מלחול שאין זה איסור חל על איסור חל עלי' נמי איסור שם נותר אלא כל אדם האוכלו להתחייב עליו משום אבל ומשום נותר תעמ"י שיש כאן איסור חל על איסור: **כי אמרינן איסור מוסיף בחדא אחיכה**. כדמפרש מתוך שחל עליה שם איסור שני אלא דבר שהיתה אסורה לו חל עליה אף אלא דבר שהיתה אסורה לו כבר אבל אחיכה לאחיכה לא אמר מתוך שחל על האדם אלא אחיכה זו יחול עליו אף אלא אחיכה אחרת [15](זו) בכולל לא אמרינן: **מהו דתימא**. באיסור הבא מעצמו לא אמרינן כולל: **אכילה אחת**. זית אחד: **טמא שאכל חלב כו'**. חייב משום אבל ומשום נותר ומשום יוה"כ ומשום טמא שאכל את הקדש הרי ארבע חטאות ואשם אחד מעילה ואפי' הוא כהן גבי חלב דקדש מועל הוא דאמר מר (תמורה דף לב:) כל אבל לה' (ויקרא ג) לרבות אימורי קדשים קלים למעילה והנהו כולהו איסור חל על איסור ניתנו או ע"י כולל או ע"י מוסיף שהרי משנולדה הבהמה נאסר אבלה אקדשה מיגו דחל איסור מוקדשים אבשר ועור חל נמי אחלב הרי כולל הוה ליה נותר מיגו דאיתוסף בה איסורא לגבי מזבח על אחיכה זו משום נותר איתוסף נמי לגבי גברא משום נותר הרי מוסיף איטמא גברא מיגו דאיתסר האי גברא בקדשים הנאכלים משום טומאה איתסר נמי בהאי אבל משום טומאה הרי כולל הוה ליה יוה"כ מיגו דאיתסר אף בחולין משום יוה"כ איתסר נמי בהאי משום יוה"כ: **אף אם היתה שבת כו'**. דאיתו אהוצאת יוה"כ לא מיתייב דקסבר אין עירוב והוצאה ליום"כ (כריתות יד.): **והוציאו**. בפיו בשעת אכילה: **אינו מן השם**. אין חטאת זו באה משום האכילה אלא משום הוצאה: **ואם איתא**. דאמרינן כולל באיסור הבא מעצמו אכתי הוה ליה לתנא לטפויי חטאת בהאי דיתא כגון שבועה כו': **כי קתני כו'**. תע"ג דלית ליה כולל נמי באיסור הבא מעצמו הכא לא חשיב אלא איסורין הבאים מאליהן: **והרי הקדש**. אשם מעילות דאתי ליה משום דיבורו שהקדישו: **שאלה**. נמצא ע"י נדר וכל נדרים יש להן שאלה: **בנשיא ורבי אליעזר היא כו'**. במסכת הוריות ואמרינן התם[1] לא א"ר אליעזר דקרבן קבוע עולה ויורד אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמרה בו כרת [2]בקבועה אבל בשמיעת הקול ובכטוי שפתים לא אמר: **דחיילא אאיזהו מכשיעור**. במפרש: **הרי הקדש**. אשם מעילות בא על שוה פרוטה אפילו פחות מכשיע: **הא בעינן שוה פרוטה**. והיינו שיעוריה: **מאוריה**. מקוש: **אשם**. מעילה: **דודונו לאו**. דתניא[3] הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכמים אומרים באחזרה ואמרינן מאי טעמא דרבי אמר חטא חטא מתרומה דאיכא אחזרה ומיתה בידי שמים ורבנן אמרי אמר קרא בתרומה (ויקרא כב) ומתו בו כי יחללוהו בו ולא במעילה ממיתה מעטיה אבל באחזרה קאי מג"ש דחטא חטא. ואית דילפי מוכל זר לא יאכל קדש (שם) ולאו מילתא היא דההיא בתרומה כתיב ומוחר לא יאכל כי קדש הם (שמות כט) נמי לא אתיא דהוא בקדשים הנאכלים לבהנים כתיב וכל שם בו שעת היתר לבהנים אין בו מעילה (מעילה ב.): בחטאת

עין משפט נר מצוה

מד א מי"' פ"ד מהל' שבועות הל' יא סמג לאוין רמח טוש"ע י"ד סי' רלח סעיף ו:

מה ב מי"' פ"ו מהל' שגגות הל' ד ופי"ד מהל' מאכלות אסורות הל' יח) סמג עשין ריג:

ג (מי"' פ"ו מהל' שבועות הל"א טוש"ע י"ד סי' רלז):

ד (מי"' פ"ד מהל' נדרים הל' ז שו"ע י"ד סי' שכג סעי' ח בהגה):

רבינו חננאל

איסור מוסיף בחדא חתיכה כגון חתיכה של הקדש שאסור לישראל טמא ומותר לישראל טהור. או בשר חטאת או בשר אשם שאסור לישראל ומותר לכהן נעשה נותר מגו דאיתוסף בה איסורא לכהן איתוסף בה נמי לישראל: אמר רבא שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים למאן דאית ליה איסור כולל מגו דחיילא שבועה אענבים חיילא נמי אתאנים. ואם אכל תאנים חייב שתים. דוהו איסור הבא מעצמו. פי' שבועה של עצמו היא גרמה להן איסור. ואותבינן עליה מהא דתנן בכריתות פרק אמרו לו אכלת חלב. יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ד' חטאות ואשם אחד. ואלו הן טמא שאכל חלב נותר מן המוקדשין ביוה"כ. פי' חייב חטאת משום שהוא טמא ואכל קדש. ומשום שאכל חלב. ומשום שאכל נותר. ומשום יוה"כ. ומשום שנהנה מן ההקדש מביא אשם. ואם איתא ניתני כגון שנשבע שלא אכל תמרים וחלב (הה) דמיגו דחיילא שבועה אתמרים חיילא נמי אחלב ויהיה חייב ה' חטאות. ודחי כי קתני האי תנא איסור הבא מאליו כגון הנותר שעבר היום ונעשה מאליו נותר. אבל איסור הבא מעצמו כדאמרן לא קתני. ואקשינן והרי האי תנא קתני מוקדשין ואיסור של מוקדשין מעצמו של אדם שמקדישו הוא. ודחי' מוקדשין האי בכור הוא דקדושתו מאליו ולא אדם קא מקדיש. איבעית תימא שבועת ביטוי קרבן עולה ויורד הוא. אם הוא עשיר כשבה. ואם הוא עני תורים ובני יונה. ומשום הכי לא תני ליה. ואקשינן והרי טמא שאכל קדש שהוא בעולה ויורד. ותני ליה. ודחי' זה הטמא נשיא ואליבא דר' אליעזר דאמר נשיא אינו מביא קרבן עולה ויורד אלא קרבן קבוע. דתנן בהוריות סוף פ"ב ר' אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר.

[1] פי' אשם מעילות שמביא הנהנה מן ההקדש בלאו הוא. ואסיקנא

[1] נראה דחסר כאן וא"ל והרי אשם דזדונו לא. פי' אשם מעילות ומו'.

מסורת הש"ס

[1] שבת קב. יבמות לד. כריתות יג.; [2] [מכות כב.]; [3] [שם]; [4] [מכות כב.]; [5] הוריות ט. כריתות כ.; [6] [ועיל כח:]; [7] כדפריי עמהם; [8] ואוסר כאחרון דהתיכה נמה כי' כל"ל. יעב"ץ; [9] פ"א ליתא; [10] [דף ט:]; [11] [ל"ל כנקנוע']; [12] [מנהדרין פד.]; [13] [דכריתות נרך ביאור ופי' תוס' חייס].

הגהות הב"ח

(א) נמ' אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב:

מוסף רש"י

ארבע חטאות. משום חלב, משום נותר, משום אכילת יוה"כ, משום טומאת הגוף ואכל קדש. ראשם אחד. אשם מעילות דאפילו הוא כהן נבי לאמרינן הוא (שבת קב. ובעי"ז יבמות לד. ובריחות יג.). אף אם היתה שבת כו'. ומשום יוה"כ לא מיתייב בהוצאה, דקסבר אין עירוב והוצאה ליום"כ (שבת שם ויבמות שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com